

mýšlejí, nejsou schopni přenést na potomstvo schopnosti své hlavy; proto plodí děti chatrné. Toho je pečlivě dbáno, a tito lidé jsou spojováni s ženami bujnými, statnými a krásnými. Muži prudké obraznosti a rozmarní zase s ženami usedlými, klidnými a mírných způsobů. Říkají, že vzorné založení, jehož jsou lidské ctnosti plodem, nemůže být opatřeno cestou umělou,¹¹ a že mravní síla může se vyvinout jen nesnadno bez vlohy přirozené; že tedy lidé zlovolní mohou sice být přinuceni k náležitému chování strachem ze zákonného trestu, ale selže-li zákon, že mohou zřejmými nebo tajnými činy zničit sám stát. Z těchto důvodů musí být věcem plození věnována všemožná péče a musí být přihlíženo k přednostem daným přírodou, nikoliv k věnu a klamně urozenosti. Jestliže žena neobtěžká s jedním, vymění jí muže; jestliže i potom zůstane neplodná, lze ji prohlásit za společnou všem; ale pak nepožívá poct matron v Radě Plození, ani u stolu, ani v chrámu: a takto postupují, aby se žádná nesnažila zneplodnit se uměle z pohlavního rozkošnictví... Předpisy stran plození jsou zachovávány s náboženskou úctou pro veřejné blaho, soukromého zájmu není dbáno; vyžaduje se poslušnost rozhodnutí úředníků. Není však třeba podvádět při rozlosování žen mužům, aby oškliví mužové byli nuceni vzít zavděk ženami rovněž ošklivými: v Slunečním městě není totiž lidí ošklivých. Jejich ženy pěstují tělocvik, a nabývají živých barev a silných i mocných údů; krása u nich záleží pak právě v statnosti, mohutnosti a svěží pleti. Proto také trestají smrtí ženu, která si líčí tvář nebo nosí vysoké podpatky nebo šat s vlečkou, aby zakryla netvaré nohy; avšak i kdyby chtěly si takto vést, neměly by k tomu prostředky, neboť kdo by jim je opatřil? Říkají, že u nás tyto zlozvyky plynou z ženské zahálčivosti, která jim působí bledost, slabost a útlost vzrůstu; proto potřebují líčidel, vysokých podpatků a krásličích pomůcek k zakrytí tělesné chatrnosti, a tím zase poškozují svoji vlastní konstituci i potomstvo. Jestliže se u nich někdo do některé ženy zamiluje, je jim dovoleno se mezi sebou ústně bavit, skládat veršičky, žertovat, darovat si květiny a rostliny; avšak nehodí-li se jejich pár k plození podle pravidel, za žádných okolností není jim dovolena společná soulož, leda je-li ona těhotná nebo neplodná. Proto mezi nimi většinou láska žádostivě planoucí není vůbec známa, nýbrž jen láska přátelská.¹² [...]

U nás tomu je jinak: v Neapoli je tři sta tisíc duší, a nepracuje jich ani padesát tisíc. Tito se však velice namáhají a přímo ničí. Lenoší se rozkládají zahálčivostí, lakotou, chlípností, lichvařením, a kazí i většinu tím, že ji udržují v otroctví

¹¹ Cestou umělou, to jest *výchovou*.

¹² Z prvních odstavců Campanellovy utopie je dostatečně jasné, že jeho Sluneční stát je v podstatě *racionalistickou tyranii*, či diktaturou menšiny filosofů (či kněží či vědců), kteří ovládají do posledních podrobností soukromý život občanů jménem jisté rozumové pravdy, jejímž jsou nebo domnívají se být držiteli. Způsob, jímž je regulován život citový a milostný, ukazuje nadto, že v Slunečním státu není vůbec soukromí, a že společenské fungování znamená zde asi totéž co užitkový hygienický chov občanů. V dalším vykládá Janovan, že v očích obyvatel Slunečního státu za hanebnost nejodpornější platí pýcha; je také nejpřísněji trestána. Stud za práci, bytí i nejnížší, neexistuje tedy v Městě.